

Preek over Galaten 4,1-7 (met name vs. 6): De vervulling van Gods rijke beloften

(Ds. J.C. Schaeffer)

Voorzang: Opwekking nr. 159

Votum en Groet

Zingen: Opwekking nr. 136 (alleen nederlandstalige coupletten)

Gebed

Zingen: Kinderlied nr. 3

Schriftlezingen: Ezechiël 36,16-27 en Handelingen 1,1-5

Zingen: Gezang 31 (*Zingende gezegend* – melodie van Ps. 19):

Hoor, huis van Israël, hoor wat ik u vertel,
zo spreekt de Heer, uw God:
Ik heilig zelf mijn naam, die wordt van nu af aan
niet langer nog bespot!
De volken worden stil, maar niet om uwentwil –
voor Mij zullen zij beven!
Ik breng u weer tezaam – ter wille van mijn naam
doe Ik uw hart herleven.

Gij komt van alle kant naar eigen stad en land
waar dan de vrede woont;
gij zult volkomen rein, gewassen, heilig zijn
van afgoden verschoond.
Een nieuw hart, dat Mij vreest, een nieuwe, vaste geest
geeft richting aan uw leven;
Ik neem uw hart van steen om zelf aan iedereen
een hart van vlees te geven.

Mijn Geest daalt op u neer, uw binnenste wordt weer
gereinigd en gered;
dan wandelt gij voortaan de weg die elk moet gaan:
de paden van mijn wet.
Daar woont gij in het land door Mij met eigen hand
uw vaders gegeven;
gij zijt mijn volk, houd moed! Ik ben uw God – voorgoed
doe Ik uw hart herleven.

Verkondiging van Galaten 4,1-7 (met name vers 6)

Zingen: Gezang 254

Dankzegging en voorbede

Collecte

Leefregels

Zingen: Psalm 119, 1

Zegen

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Wat is er met Pinksteren eigenlijk veranderd?

We luisteren vanmorgen verder naar wat God ons in zijn Woord leert over de persoon en het werk van de Geest.

En dan kunnen we niet om Pinksteren heen.

Want toen is de Geest ons immers gegeven.

Maar wat moeten we ons daar precies bij voorstellen als het gaat over ons leven met God?

En daarom nogmaals die vraag: Wat is er precies gebeurd met Pinksteren?

Wat is er toen veranderd?

Het is duidelijk dat de leerlingen van Jezus met grote spanning en vol verwachting naar Pinksteren hebben uitgekeken.

Jezus had die verwachtingen ook zelf gewekt.

Hij had ze iets heel bijzonders in het vooruitzicht gesteld.
Pinksteren – dat ging de vervulling worden van geweldig rijke beloften van God.
Dan zou God eindelijk gaan doen waar Israël al eeuwen naar had uitgekeken.
En – mogen we zeggen – waar God zelf ook al die tijd naar had verlangd!
Om de rijkdom van Pinksteren enigszins te kunnen beseffen moeten we ons verdiepen in de geschiedenis van God met Israël.

Even een tussenopmerking.

Als wij nadenken over het werk van de Geest draait het niet in de eerste plaats om onze persoonlijke relatie met God.

Begrijp me goed: het gaat zeker óók onze persoonlijke relatie met God.

Het is zelfs uiterst belangrijk dat we zo'n persoonlijke band met God hebben.

Maar dat is niet waar het om draait.

Het draait in wezen niet om ons.

Maar het draait om God!

Waar is God op uit?

Wat wil Hij?

Waar werkt Hij naar toe?

Dat is waar het om gaat.

En waar God op uit is, is een volk dat er voor Hem is.

Een mensengemeenschap die vol liefde voor Hem doet wat Hij wil.

En zeker, die mensengemeenschap moet bestaan uit personen, die stuk voor stuk dat verlangen kennen en Hem zo liefhebben dat ze voor Hem gaan.

Dus het gaat wel degelijk om onze persoonlijke band met God.

Maar het gaat om u en om jou en mij in gemeenschap met elkáár.

Dat ene alfabet dat een leesbare brief vormt, weet u nog?

Het gaat om u en jou en mij en vele anderen als een volk dat hecht verbonden is in het verlangen God te dienen.

Nu, in dat verband is het belangrijk om oog te hebben voor de geschiedenis van Israël.

Eigenlijk is één preek daarvoor veel te kort.

Maar ik hoop, dat ik u een duidelijke lijn kan laten zien.

Daarvoor gebruik ik nog weer even het geschiedenisoverzicht van Abraham tot de ballingschap.

Ong. 1800	Abraham geroepen uit <u>Babel</u>
1800 – 1650	Abraham t/m Jozef
1650 – 1280	Israël in Egypte
1240	Israël in Kanaän
1220 – 1050	Richterentijd
1050 – 930	Saul, David en Salomo
930	Scheuring van het Rijk
930 – 587	Koningen van Juda en Israël
722	Val van Samaria / Israël
587	Val van Jeruzalem / Juda
587	Begin van de ballingschap in <u>Babel</u> (Jeremia en Ezechiël)
516	Herbouw van tweede tempel voltooid

In dat overzicht ziet u twee keer de naam Babel onderstreept.

En dat geeft de tragiek van deze geschiedenis aan.

De geschiedenis van Gods volk begon veelbelovend in Babel.

Uit Babel, uit Ur, riep God Abraham

God gaat met Abraham geschiedenis maken.

God belooft Abraham land en God belooft Abraham nageslacht.

In het beloofde land gaat God wonen bij het beloofde nageslacht.

Temidden van een mensheid die van God is afgeweken begint God een liefdesrelatie met een volk dat voor Hem leeft en zijn wil doet.

God begint met grote verwachtingen aan zijn avontuur met Abraham en zijn nageslacht.

En dat avontuur begint met Babel.

Maar – en daarmee is het échec van Israël's geschiedenis in één pennenstreek getekend – dat avontuur eindigt ook in Babel.

Vanaf de uittocht uit Egypte en de intocht in Kanaän tot de val van Jeruzalem in 587 is Israël's geschiedenis één grote teleurstelling.

God zoekt zijn volk voortdurend.

God scheidt de mogelijkheden van een innig contact.

En het teken van dat innige contact is de tabernakel, later de tempel.

Na de uittocht laat Hij Mozes een tabernakel maken als een woonplek voor Hem in het midden van zijn volk.

En Hij neemt op indrukwekkende wijze zijn intrek in die tent.

Dat lezen we in Exodus 40,34v:

*En de wolk bedekte de tent der samenkomst,
en de heerlijkheid des HEREN vervulde de tabernakel,
zodat Mozes de tent der samenkomst niet kon binnengaan,
want de wolk rustte daarop,
en de heerlijkheid des HEREN vervulde de tabernakel.*

De heerlijkheid van de HERE dat is God zelf in al zijn majesteit.

En je merkt dat het eigenlijk niet kan: God die woont bij zijn volk.

Zelfs Mozes, Gods vriend, houdt het niet uit in de tabernakel als God daar in al zijn glorie aanwezig is.

Later bouwt koning Salomo een tempel voor de HERE.

Ook dan verschijnt God in al zijn heerlijkheid en neemt zijn aardse woning in bezit.

*Toen de priesters uit het heiligdom naar buiten traden,
vulde een wolk het huis des HEREN,
zodat de priesters
vanwege de wolk
niet konden blijven staan om dienst te doen,
want de heerlijkheid des HEREN had het huis des HEREN vervuld.*

En dan gebeurt hetzelfde.

Als God de tempel binnenkomt vluchten de priesters naar buiten.

Gods heerlijkheid is hen te machtig.

Onze zondigheid verdraagt Gods aanwezigheid niet.

God wil onder zijn volk zijn.

Zijn volk om Hem heen hebben.

En zo aan de rest van de mensheid laten zien wat het betekent Hem als Koning te eren.

Maar dat blijkt een spanningsvol gebeuren te zijn.

En het werd dus ook helemaal niks!

Heel de geschiedenis van God met Israël is een aaneenschakeling van bittere teleurstellingen.

Zeker, er zijn enkele hoogtenpunten.

David, Salomo, Hizkia, Josia.

Maar zelfs die zijn niet zonder zwarte schaduwkanten.

Dat Koninkrijk van God – het komt niet van de grond.

En dan komt het moment dat God het lijkt op te geven.

Dat Hij gaat afbreken, wat Hij ooit als een schitterend bouwwerk begon.

Eerst Israël, het tienstammenrijk, in 722 voor Christus.

Dan Juda, het tweestammenrijk, in 587 voor Christus.

En dan eindigt alles in Babel, waar het ooit zo veelbelovend begon.

En hoe radicaal God er dan de brui aan geeft blijkt uit wat dan met de tempel gebeurt.

Als het volk weigert er voor Hem te zijn trekt God zich uit de tempel terug.

De profeet Ezechiël heeft dat op indrukwekkende wijze gezien in een visioen.

Gezien hoe de heerlijkheid des HEREN de tempel verlaat.

Hij vertelt daarover in c. 9 t/m 11 van zijn boek.

We lezen in c. 9,3:

*De heerlijkheid van de God van Israël nu
had zich opgeheven van de cherub
en zich begeven naar de dorpel van de tempel...*

De HERE maakt aanstalten om de tempel te verlaten.

In het volgende hoofdstuk horen we hoe de HERE een stapje verder gaat.

Dan lezen we in 10, 4:

*Toen verhief zich de heerlijkheid des HEREN ...
en begaf zich naar de dorpel van de tempel,
en de tempel werd vervuld met de wolk,
en de voorhof was vol van de glans van de heerlijkheid des HEREN.*

God komt dus de tempel uit en komt de voorhof binnen.

Hij is bezig stap voor stap uit de tempel weg te gaan.

In 10,19 lezen we:

*De cherubs hieven hun vleugels op ...
Bij de ingang van de Oostpoort van het huis des HEREN
hielden zij stil,
en de heerlijkheid van de God van Israël was boven over hen.*

Ezechiël houdt de adem in.

De cherubs die de heerlijkheid van de HERE dragen, staan een moment stil.

Op de uiterste grens van het tempelgebied blijft Gods heerlijkheid staan.

Alsof God aarzelt om definitief zijn woning onder Israël te verlaten.

Zal Hij nog weer omkeren?

Maar nee, Gods besluit staat vast.

Met dit volk kan Hij niet langer verder gaan.

En dan lezen we in 11, 22v:

*Toen verhieven de cherubs ... zich,
terwijl de heerlijkheid van de God van Israël boven over hen was;
de heerlijkheid des HEREN steeg op uit het midden der stad
en plaatste zich op de berg die ten oosten van de stad ligt.*

De Olijfberg is het laatste plekje waar God nog zichtbaar is voor de profeet.

En dan ziet hij niets meer.

God heeft zijn woning onder zijn volk definitief verlaten.

De geschiedenis die met Abraham zo veelbelovend begon is in het slop geraakt.

Gemeente, we moeten de Bijbel lezen als het verhaal van de geschiedenis van Gods verlangen naar innige gemeenschap met een volk dat Hem liefheeft.

Maar ook als de geschiedenis van de menselijk onmacht.

De geschiedenis van de zonde die deze gemeenschap voortdurend blokkeert.

Heel het OT bewijst van dat er geen omgang mogelijk is tussen God en mensen.

God heeft het geprobeerd – telkens weer.

Maar al die pogingen liepen stuk op de onwil en de onmacht van de mensen.

Na vele eeuwen is God weer terug bij af.

Zoals het in Babel begon, zo eindigt het in Babel.

En dan lezen we in het boek Ezechiël van een ongedachte wending.
God blijkt toch een plan te hebben bedacht om verder te kunnen met zijn volk.
Om verder te kunnen met de mensheid.
Want daar was het Hem van meetaf om begonnen.
Ezechiël mag tot het volk in Babel spreken van een nieuwe toekomst.
God gaat ongehoorde dingen doen.
Israël heeft het niet verdiend.
Maar God maakt met hen een nieuw begin.

Heeft dat zin?

Opnieuw beginnen met een volk dat bewezen heeft dat het onmachtig is om met God samen te leven in een betrouwbaar verbond?

Ja, zegt God.

Want nu gaat het heel anders worden.

Nu zet Ik mijn Geest in.

Israël bleek een hart van steen te hebben.

Al Gods liefde ketste daar op af.

God kwam er niet werkelijk binnen.

Israël bleef als het er op aan kwam koud onder Gods liefkozingsen.

Het werd er niet anders van.

Dat gaat totaal anders worden, zegt God bij monde van Ezechiël (36,26v).

*Een nieuw hart zal Ik u geven
en een nieuwe geest in uw binnenste;
het hart van steen zal Ik uit uw lichaam verwijderen
en Ik zal u een hart van vlees geven.
Mijn Geest zal Ik in uw binnenste geven
en maken, dat gij naar mijn inzettingen wandelt
en naarstig mijn verordeningen onderhoudt.*

God komt niet meer *bij* zijn volk wonen.

Hij komt *in* zijn volk wonen.

God bereidt een harttransplantatie voor.

Weg met dat stenen hart, waar alles op afketst!

In plaats daarvan een hart van vlees, waar ruimte zal zijn voor Gods Geest.

Dat wil zeggen voor God zelf.

En dan, ja dan wordt het wat met de relatie tussen God en mensen.

Dan krijgt God een volk dat Hem liefheeft en Hem van harte gehoorzaamt.

Wat een belofte!

En wat hebben de gelovigen onder Gods volk verlangd naar de vervulling ervan.

Maar wat heeft het nog lang geduurd.

Iets ervan begon met de terugkeer van Israël naar het beloofde land.

Waar Jeruzalem weer werd opgebouwd en er ook weer een tempel kwam.

Maar in die tweede tempel kwam de heerlijkheid van de HERE niet meer terug.

De ark, de troon van JHWH, was verloren gegaan.

En het heilige der heiligen bleef leeg.

We lezen nergens dat de heerlijkheid van de HERE daar binnenkwam.

Zoals in de tabernakel en in de tempel van Salomo.

En dat was, zoals we in het boek Haggai lezen (2,3), een groot verdriet voor ieder die zich Salomo's tempel nog herinnerde.

*Wie onder u is overgebleven,
die dit huis in zijn vroegere heerlijkheid gezien heeft?
Hoe ziet gij het nu?
Is het niet, daarbij vergeleken, als niets in uw ogen?*

Ook na de herbouw van de tempel duurde het nog tijden voor de profetie van Ezechiël werd vervuld.

Maar dan komt het moment in Gods heilsplan, dat door Paulus in Galaten 4 *de volheid van de tijd* word genoemd.

De volheid van de tijd – dat is waar de geschiedenis op af stevende.

De volheid van de tijd – dat is het moment van Gods perfecte timing.

Dan gebeurt het!

Dan komen de rijke profetieën van Jesaja, Jeremia, Ezechiël en al die anderen uit.

Dan komt God echt onder zijn volk wonen.

Dan komt God echt *in* zijn volk wonen.

Ja, eerst nog bij zijn volk op een heel bijzondere wijze.

Zoals we lezen in Johannes 1,14:

*Het Woord is vlees geworden
en het heeft onder ons gewoond (getabernakeld)
en wij hebben zijn heerlijkheid aanschouwd,
een heerlijkheid als van de eniggeborene des Vaders,
vol van genade en waarheid.*

Kijk, Gods heerlijkheid is weer onder de mensen.

Maar nu in de gestalte van een mens.

De ene mens, die werkelijk mens is, zoals God bedoelde.

De ene mens, met wie God een volmaakte relatie kan hebben.

De ene mens, die God van harte liefheeft en voor 100 % doet wat Hij wil.

In Hem heeft God zijn tent weer opgeslagen onder de mensen.

Maar God zal het niet bij die ene mens laten.

Jezus wordt het nieuwe hoofd van een nieuwe mensheid.

Jezus wordt de koning van een nieuw volk.

Een volk dat God zal zijn toegewijd en voor Hem gaat.

Een gemeenschap van mensen die zingen gaat: *Abba, Vader, U alleen, U behoort ik toe.*

Even intiem als Jezus met God omgaat, zo zullen ook zij met God omgaan.

En dat zal gebeuren doordat zij de Geest van de Zoon zullen ontvangen.

En dat is wat met Pinksteren is gebeurd.

Toen is de kerk het lichaam van Christus geworden.

Toen heeft de Geest van de Zoon het lichaam van de Zoon vervuld.

Toen is de kerk de nieuwe tempel van God geworden.

En die tempel werd weer vol van de heerlijkheid van God.

Daarom kan Paulus aan de Corinthiërs schrijven (1 Cor. 3,16):

Weet gij niet, dat gij Gods tempel zijt en dat de Geest Gods in u woont?

Dat is de Geest van de Zoon van God.

En die Geest leert ons *Abba, Vader* zeggen.

Die Geest maakt dat we steeds meer gaan lijken op Gods eigen, eniggeboren Zoon.

Met andere woorden: met Pinksteren is de heerlijke belofte uit Ezechiël 36 vervuld.

Er is een volkomen nieuwe tijd aangebroken.

De tijd van het OT, waarin Gods liefde telkens afketste op het stenen hart van zijn ongehoorzame volk, is definitief voorbij.

We leven in de tijd van de inwoning van Gods Geest.

We horen Paulus dan ook juichen 2 Cor. 5,17:

*Zo is dan wie in Christus is een nieuwe schepping;
het oude is voorbijgegaan, zie, het nieuwe is gekomen*

Er heeft een radicale verandering plaats gevonden.
Met Christus en met de komst van de Geest is er een absoluut keerpunt ingetreden.

Op andere wijze zeggen de bijbelschrijvers van het NT, dat de eindtijd is begonnen.
Dat het laatste der dagen is aangebroken.
Het einde der eeuwen is begonnen.
Of, zoals Johannes schrijft (1 Joh. 2,18):

Kinderen, het is de laatste ure...

Het tijdperk van de Geest is *de laatste periode* van de geschiedenis.
Ja, maar het is wel de laatste periode *van de geschiedenis*
Er heeft een radicale verandering plaats gevonden.
Daar kunnen we niet te groot van denken.
Maar het einde van de geschiedenis is het nog niet.

Dat is voor eerste christenen, met name de eerste christenen uit de Joden, nog even wennen geweest.
Als zij de beloften van de profeten lazen, b.v. Ezechiël 36, dan wees dat voor hen naar het absolute einde van de geschiedenis.
Als de Messias kwam, zou Hij een einde maken aan *de huidige tijd*.
En de huidige tijd zou plaats maken voor *de komende tijd*.
Dan zou de beloofde Geest komen en de doden zouden opstaan.
En er zou een einde komen aan ziekte en de zonde in haar vele wanstaltige vormen.
Deze verwachting ziet er schematisch als volgt uit:

Maar toen de Geest werd uitgestort bleek er sprake van een ander perspectief.
Ik heb dat al eens eerder vergeleken met de ervaring van een wandelaar of fietser.
Onderweg kun je in de verte soms twee torens zien, die voor je gevoel vlak bij elkaar staan.
Maar als je dicht bij de ene bent gekomen, blijkt er toch nog een hele afstand tussen die twee torens te zijn.
In de beleving van de profeten viel de komst van de Geest samen met de absolute eindtijd.
In werkelijkheid blijkt er nog ruimte tussen te zitten.
Dat wil zeggen: met de komst van de Geest is de eindtijd al wel begonnen.
Maar het definitieve einde is het nog niet.
Schematisch ziet dat er dan zo uit:
De tijd van de Geest is al begonnen.
En van het Koninkrijk van God mogen al tekenen worden opgericht.
Maar de tijd van het vlees loopt ook nog door.
Dat betekent dat er ook nog altijd tegenkrachten zijn, die de Geest tegenwerken.
Er is nog steeds een strijd van het vlees tegen de Geest.

Daarom is de tijd van nu gekenmerkt door twee woordenparen:

- *nu al*
- *nog niet*

Nu al is het Koninkrijk van God gekomen.
Nu al zijn we verlost en behouden.
Nu al is het hart van steen vervangen door een hart van vlees.
Nu al woont de Geest in de kerk en in de gelovigen.
Maar de ziekte en zonde zijn nog niet volledig uitgebannen.
En de dood is als laatste vijand nog niet volledig uitgeschakeld.
En nog niet alle mensen erkennen Jezus Christus als Heer.
De eindtijd is nu al begonnen.
Maar het absolute einde is nog niet aangebroken.
Maar wat zijn we een reuzenstap vooruit vergeleken bij de tijd van het OT.
Want God heeft al een volk dat door de Geest van zijn Zoon Hem Abba, Vader noemt.
En wat mogen we God dankbaar zijn, dat wij bij dat volk mogen horen.

*O Heilge Geest, ons hoogste goed,
ten Trooster ons gegeven,
heb dank dat Gij ons delen doet
in Jezus' dood en leven.
Beveilig ons in alle nood,
blijf ons nabij in angst en dood,
op U steunt ons vertrouwen.*

AMEN.

26-09-2004